

HUIZE LOUISE-MARIE

door Jean Pierre FALISE

Zoals iedereen nu stilaan wel weet zal het museum van onze Kring binnen afzienbare tijd verhuizen naar huize Louise-Marie in de Langestraat 69.

Voor het zover is moeten er nog heel wat opknapwerken uitgevoerd worden maar moet vooral het pand vrij zijn van andere bewoners. Zolang de vereniging "Ostenditur" daar huist kunnen wij niet verhuizen. Wij hopen dat er echter vlug een oplossing gegeven wordt aan dit probleem vooral omdat wij van het Stadsbestuur de stellige verzekering hebben gekregen dat "De Plate" de "alleenbewoner" van het pand zou worden.

In afwachting geven wij hieronder de geschiedenis van huize Louise-Marie.

* * *

Om de geschiedenis van het huis Langestraat 69, dat later het Koninklijk Paleis van Oostende werd, terug samen te stellen, moeten wij teruggrijpen naar het jaar 1789.

Op 23 januari 1789 verkoopt mevrouw Joseph OLLIVIERS, geboren Marie VAN DEN HEEDE, haar eigendom gelegen Langestraat 69 te Oostende aan Théodore VAN MOORSEL. Deze stamde uit een bekende groothandelaarsfamilie te Antwerpen. Hij werd op 8 juli 1782 aangesteld als één van de twee directeurs van de Compagnie d'Assurance de la Flandre Autrichienne, die door de schotse bankier Guilielmus HERRIES te Oostende werd opgericht op 2 april 1782.

Onder het napoleontisch bewind werd het huis het hoofdkwartier van Napoleon. Tijdens zijn verblijf van 13 februari 1798 bracht Napoleon er de nacht door.

In mei 1811 verhuurt Théodore VAN MOORSEL het huis als ambtswoning aan Baron J.F. FELLARD, de plaatscommandant van de stad. En in mei 1813 wordt het verhuurd aan Ant. SINAËVE, een begoede bruggeling. In mei 1814 wordt het bezet door de Engelse commissaris van oorlog.

Op 23 oktober 1815 koopt Edouard-Jean SERRUYS het eigendom. De aankoopakte werd verleden voor notaris RYCX Junior te Oostende. Edouard-Jean SERRUYS, die in de jaren 1830-31-32 voorzitter was van de lokale Kamer van Koophandel, betrok het huis persoonlijk.

In augustus 1834 verbleven Koning Leopold en Koningin Louise-Marie in de stad Oostende. De reis van Brussel naar Oostende gebeurde langs de weg met onderbrekingen in Gent en Brugge. Enkele dagen voordien waren talrijke wagens met bagage van de koninklijke familie in Oostende aangekomen evenals een half eskadron lanciers uit Gent om bij de koninklijke residentie de wacht op te trekken.

Uit het verslag van de Gemeenteraad van Oostende van 16 augustus 1834 blijkt dat de autoriteiten de wens uitgedrukt hebben dat Oostende een koninklijke residentie zou worden.

Tijdens hun verblijf in de stad in augustus 1834 wordt het huis in de Langestraat ter beschikking gesteld van de koning en de koningin.

In hetzelfde jaar 1834 sterft Edouard-Jean SERRUYS.

Zijn echtgenote Emilie-Henriette VANDER HEYDE, met vijf minderjarige kinderen, tekent op 12 maart 1835 een huurcontract met Edouard CONWAY, secretaris van Koning Leopold, om hem het mooi en ruim huis gelegen in de Langestraat 69 te verhuren, voor een periode van twee jaar ingaand op 1 mei 1835, en dit voor de prijs van 3.000 Fr per jaar, te betalen in metalen munten. Het contract vermeldt ook het bestaan van een koetspoort die uitgeeft op de Kapucijnenstraat. En de verhuurster stemt er mede in om een deur te laten plaatsen in de eetkamer, die verbinding zou geven op het ernaast gelegen eigendom van commissaris HUYGHE. Verder verleent zij ook toelating in hetzelfde contract om de stal te laten ombouwen in keuken met vensters, en een deur te plaatsen tussen die keuken en de eetkamer.

Op 14 juli 1835 werd een beschrijving opgemaakt van de staat der voorwerpen en der verschillende plaatsen in die woning.

Ruim acht maanden vooraleer dit huurcontract ten einde loopt wordt er reeds een nieuw gemaakt. Op 23 augustus 1836 wordt een 3-6-9 getekend tussen mevrouw Emilie VANDER HEYDE, weduwe van Edouard-Jean SERRUYS, en wettelijke voogdes van haar vijf minderjarige kinderen : Edouard, Helena, Jacques, Julien en Edmond. Dit huurcontract voor het mooi en ruim huis gaat in op 1 mei 1837. De huurder is Edouard CONWAY, secretaris van Z.M. de Koning en belast met het beheer van de Civiele Lijst. De huurprijs bedroeg 3.000 Fr per jaar, betaalbaar in goud- of zilvermunten, en vermeerderd met de grondlasten, de persoonlijke en roerende belastingen.

Het hoofdgebouw, de achtergebouwen en de tuin besloegen toen samen 748 m². Er was een ingangspoort in de Kapucijnenstraat, rechtover de ingang van de Kapucijnenkerk.

Het gehele erf paalde ten westen aan een even imposant gebouw, dat eigendom was van Karel BUSSE, postmeester van de stad.

Ten zuidwesten paalde het met achtergebouwen aan de bekende herberg in de Apestraat, later Brabantstraat, "Het Zeepaard". Ten zuidoosten paalde het aan een herberg uit de Kapucijnenstraat die vroeger "Vieille Montagne" genoemd werd, later rond 1845 "A la Truelle d'Or" en nog later in 1879 "Hotel de l'Europe".

Op de oostkant lagen kleiner erven. Het huis in de Langestraat aan de oostzijde van het Paleis was in 1814 een bloeiend bordeel geweest.

Vermits de Langestraat 69 het ganse koninklijke gevolg niet kon herbergen werden aanpalende panden bij het Koninklijk Paleis ingeschakeld, wellicht door inhuring, namelijk : het gebouw Langestraat 67 en het gebouw Louisastraat 9 (dit huisnummer bleef zo tot 1904).

Het Paleis in de Langestraat werd veelal als zomerresidentie door onze vorsten gebruikt. Zij ontvingen er zeer veel familieleden of andere gasten van koninklijke bloede.

Dit was het geval in september 1843 met koningin Victoria en prins Albert. Vanuit de Belvedere, die boven de zolder van de Langestraat 69 gebouwd was, bespiedde Koning Leopold de aankomst van het koninklijk yacht in de havengeul van Oostende. Nadien ging hij de Engelse koningin en haar gevolg in de haven zelf onthalen. Op het Paleis te Brussel wordt een schilderij bewaard van Louis VERBOECKHOVEN dat de aankomst van het koninklijk yacht afbeeldt. Op 18 september vertrokken de koninklijke gasten naar Brussel, via Brugge en Gent.

In diezelfde Belvedere vertoefde de koningin ettelijke uren. Van daaruit bewonderde zij de zee. Later toen ze ziek was, liet zij zich naar boven hijsen bij middel van een primitief apparaat met katrollen, de voorbode van de moderne liften.

Op 11 oktober 1850 overlijdt koningin Louise-Marie in het Paleis te Oostende.

Na haar dood maakte de koninklijke familie toch nog zeer regelmatig gebruik van het Paleis

Op 23 maart 1860 wordt een nieuw huurcontract afgesloten. In naam van zijn echtgenote H el ene SERRUYS er als mandataris van zijn vier schoonbroers Edouard, Jacques, Julien en Edmond SERRUYS, verhuurt Emilde DE BRAUWER aan burggraaf Edouard DE CONWAY, intendant van de Civiele Lijst, een mooi en ruim huis langs de zuidkant van de Langestraat gelegen en met een koetspoort in de Kapucijnenstraat.

Het gaat opnieuw om een 3-6-9, doch ingaand op 1 mei 1860, voor de prijs van 5.000 Fr per jaar, te betalen in goede en geldige speciën of in andere waarden die in België wettelijk gangbaar zijn, vermeerderd met de grondlasten.

Daarenboven wordt er toelating verleend aan de Civiele Lijst om 2 kleine gebouwtjes af te breken die zich links en rechts achteraan de binnenplaats bevinden, en om een eetplaats te bouwen achteraan op deze binnenplaats en gedeeltelijk achteraan de tuin.

In 1867 beslist Leopold II tot de aankoop over te gaan. Dit gebeurt anderhalf jaar na het overlijden van zijn vader Leopold I.

De aankoopakte van 11 april 1867, waarbij Leopold II, door bemiddeling van notaris Theodore, Fr dric HEYVAERT, het Hotel in de Langestraat 69 afkocht van de 5 kinderen van Edouard-Jean SERRUYS en Emilie-Henriette VANDER HEYDE, werd verleden voor notaris Felix VAN CAILLIE te Oostende. De oppervlakte beliep 8 are 70 ca. en de aankoopprijs bedroeg 50.200 Fr.

Deze beslissing dateert van 1867. Opvallend is dat in 1861 Leopold I een bestek liet maken voor de bouw van een koninklijk chalet op de zeedijk te Oostende, en dat enkele maanden voor zijn overlijden hij in maart 1865 zijn minister van Binnenlandse Zaken Charles ROGIER verzoekt om enkele dringende aanpassingswerken te laten uitvoeren aan het koninklijk paviljoen te Oostende omdat zijn kleinkinderen die dit verblijf nodig hebben voor hun gezondheid er op een schandelijke manier gelogeerd zijn.

Werd er dus een nieuwe koninklijke woonst te Oostende gebouwd en door de koninklijke familie gebruikt, dan bewijst de latere beslissing van Leopold II om het oud koninklijk paleis van de Langestraat aan te kopen dat de koning er volstrekt aan hield, dat hij het verder bewaard wilde zien als een aandenken en dat het nog altijd bruikbaar was voor andere doeleinden.

Bij de aankoop werd het goed als volgt beschreven :

- een gelijkvloers, gedeeltelijk onderkelderd met 3 opeenvolgende salons, met eetplaats en keuken.
- op de eerste verdieping : 2 salons gescheiden door een bureau, verder 2 slaapkamers, 2 toiletten en nog 2 kabinetten.
- op de tweede verdieping : 4 slaapkamers en 2 kabinetten.
- daarboven : een zolder en een belvedere.
- verder nog een tuin, en achteraan de tuin rechts (en achter de tuin van de weduwe Charles HUYGHE en dochters) waren er kleine stallingen, een remise met zolder en nog een stalling. Achteraan de tuin links een bureau met zolder en eronder een inrijpoort uitgevend Kapucijnenstraat.

Zes jaar later op 16 juni 1873 koopt Leopold II het gebouw Louisastraat (nr 9) van Hyp. HYE-HOYS.

Op 29 januari 1874 koopt Leopold II een deel van de achtertuin van de Langestraat 67, eigendom van de weduwe Charles HUYGHE. Hij slaagde er echter niet in om de rest van dit pand in handen te krijgen.

In 1876 laat de koning de grote eetkamer afbreken die na de dood van koningin Louise-Marie parallel met de Langestraat en achteraan de binnenkoer bijgebouwd werd.

In 1879 worden de beide zijvleugels naar het zuiden toe verlengd. Een aanpalend achtergebouw van het Hotel de l'Europe werd afgekocht en afgesloten om de tuin te vergroten. De inrijpoort in de Kapucijnenstraat werd omgebouwd tot woonhuis van de huisbewaarder en naar de straatkant toe uitgebreid.

Vanaf 1877 verbleef koning Leopold II tijdens de zomermaanden op het nieuw koninklijk chalet op de zeedijk. De gebouwen van het koninklijk paleis werden dan gebruikt als logies voor leden van het koninklijk hof en voor het dienstpersoneel. Bij korte bezoeken die Leopold II tijdens de winter aan Oostende bracht, nam hij wel zijn intrek in het oude vertrouwde kader van het vroegere paleis.

Op 8 november 1904 verkoopt Leopold II voor notaris DUBOST en MORREN te Brussel het Hotel van de Langestraat met al zijn bijgebouwen, samen 8 a. 85 ca., en twee huizen die er aan palen in de Louisastraat en in de Kapucijnenstraat. De koper is le Domaine de la Couronne de l'Etat Indépendant du Congo, want door de Conferentie van Berlijn in 1885 was Leopold II erin geslaagd om Congo als een onafhankelijke staat onder zijn persoonlijke leiding te doen erkennen.

Op 24 december 1906 wordt het eigendom doorverkocht aan de Onafhankelijke Staat van Congo met als voorwaarde dat het huis in de Langestraat en de bijgebouwen, destijds door Leopold I en koninging Louise-Marie bewoond, nauwgezet bewaard en ter beschikking van de vorst moeten blijven.

De Belgische Staat wordt er eigenaar van door het Verdrag omtrent de Terugname van Congo in 1908.

Tijdens de eerste wereldoorlog hadden diverse hulpverlenende diensten van het Komiteit voor Hulp en Voeding hun burelen in de Langestraat 69. In maart 1918 werd het achtergebouw van dit huis en de woning van de huisbewaarder zwaar gehavend door een inslaande granaat.

In april 1922 deed Koning Albert aan de regering mee dat hij wenste af te zien van het verder gebruik van het oud koninklijk paleis en dat hij het definitief ter beschikking stelde van de regering. Hij deed dit om te vermijden dat de staat te Oostende een gebouw zou moeten aankopen om er de Administratie van Bruggen en Wegen in te vestigen.

De Domeinen werden derhalve belast met de gedeeltelijke liquidatie van het complex.

Het gebouw Louisastraat 9, dat nog tot 1 april 1924 door gezinnen van vluchtelingen was bezet, werd op 19 juni 1924 voor afbraak verkocht aan aannemer Jan CHRISTIAENS, die er drie nieuwe gebouwen optrok.

Het conciërgehuis Kapucijnenstraat 14 waarop nog jarenlang het uithangbord "Werkbeurs" had geprikt, werd op 7 juli 1926 verkocht.

Alleen het huis Langestraat 69 bleef eigendom van de regering.

Op 1 februari 1922 werd het betrokken door de Directie van Bruggen en Wegen, Speciale Dienst der Kust. Na verbouwingwerken door aannemer BOUDOLF kon de ganse dienst in maart 1925 in het vroegere paleis ondergebracht worden.

Bij Koninklijk Besluit van 8 april 1930 werd het eigendom van de Koninklijke Schenking.

Bruggen en Wegen bleef er tot november 1954. Nadien bleef het gebouw gedurende een jaar onbewoond.

Van september 1955 tot 1959 vestigde de Stedelijke Beroepsschool zich in het gebouw en vanaf 1959 werd het huis betrokken door het Hoger Rijksinstituut voor Paramedische beroepen.

In 1959 dringt de heemkring De Plate bij het Stadsbestuur aan opdat niets onverlet zou gelaten worden teneinde aan de huidige toestand van het gebouw gelegen in de Langestraat, 69 niets te veranderen. Het Stadsbestuur heeft toen een verzoek aanhangig gemaakt bij het bevoegd ministerie om bedoeld paleis als geschiedkundig gebouw te klasseren.

Bij Koninklijk Besluit van 28 mei 1962 wordt het "Oud Koninklijk Paleis" gelegen Langestraat 69 te Oostende gerangschikt als monument.

Toen het Hoger Rijksinstituut voor Paramedische Beroepen (nu Hogeschool West-vlaanderen, Departement Vesalius) op 01 september 1979 haar nieuwe lokalen ging betrekken in de Leffingestraat, bleef het gebouw enige tijd onbewoond.

Vanaf 1 april 1982 werd het verhuurd aan de Kamer voor Handel en Nijverheid van het arrondissement Oostende. Onmiddellijk werden omvangrijke restauratiewerken aangevat. De voor- en achtegevel werden herschilderd, de Belvedere werd heropgefrist, de bunker door de Duitsers tijdens Wereldoorlog II op de achtergrond van de koer gebouwd werd afgebroken, de binnenkoer werd herbevoerd, en de binnendeur tussen de twee eerste salons op het gelijkvloers werd verwijderd om een grote zaal te bekomen. De plechtige inhuldiging greep plaats op vrijdag 14 januari 1983.

Een gedeelte van de kantoren werd bezet door de dienst "Promotie Toerisme Oostende" (PTO).

De Kamer voor Handel en Nijverheid verbleef in het gebouw tot 1990. In hetzelfde jaar neemt het Vormingsinstituut bezit van het huis, speciaal voor zijn organisaties van studiedagen en seminaries. Toen PTO eind juni 1992 verhuisde naar het Monacoplein nam het Vormingsinstituut ook deze lokalen in bezit.

In oktober 1994 neemt het Vormingsinstituut de nieuwe lokalen in gebruik in de Zandvoordeschorredijkstraat en een jaar nadien komt Huize Louise Marie komt opnieuw vrij.

Bronnen :

- Naamloze brochure uitgegeven door de Kamer voor Handel en Nijverheid Oostende.
- De Zeewacht van 19 november 1959.
- Le Soir van 16 november 1965.
- De Zeewacht van 21 januari 1983.
- De Zeewacht van 15 december 1989.
- Het Nieuwsblad van 05 juni 1992.
- Het Laatste Nieuws van 24 oktober 1994.